№ 241. Sobota 22. Października 1859. Rok wydania 49.

# GAZETA LWOWSKA.

*Z Dodatkami dziennym i tygodniowym, tudzież z Rozmaitościami co Środy kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 cent. W. A. — Inserцya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.*

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Francya. — Włochy. — Księstwa Naddunajskie. — Turcya. — Azya. — Afryka. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

## Monarchya Austryacka.

### *Rzecz urzędowa.*

#### Obwieszczenie.

Mianowany dekretem wysokiego c. k. ministerstwa sprawiedliwości c. k. notaryusz dr. Ludwik *Rüdiger* dla okręgu sądu krajowego w Czerniowcach z siedzibą urzędową w temże mieście, złożył przysięgę przepisaną w c. k. wyższym sądzie krajowym we Lwowie. Co się niniejszem podaje do wiadomości publicznej.

Z c. k. wyższego sądu krajowego.

Lwów, 19. października 1859.

### *Sprawy krajowe.*

**Lwów**, 21. października. Jego Excelencya prezydent wyższego sądu krajowego JW. Ignacy Strojnowski odjechał dnia wczorajszego do Wiednia.

(Ogłoszenie c. k. Towarzystwa gospodarskiego.)

*Pytania mające się rozbierać na 27. ogólnem zgromadzeniu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego w zimie r. 1860.*

#### I. W sprawie służebnictw i praw wspólnego posiadania gruntów.

1. Jakie prócz objętych najwyższym patentem z 5. lipca 1853 roku znajdują się w kraju naszym prawa służebnictw i wspólnego użytkowania i posiadania gruntów, których wykupno lub regulacya ze względu na uprawę ziemi byłaby pożądaną?

2. Jak wielkie obszary w pewnym danym wypadku takim prawom są podległe?

3. Jakie szkody dla kultury ziemi z tych praw wynikają?

4. Na czyje żądanie i pod jakiemi warunkami *a)* wykupna, *b)* regulacyi każdego z tych praw dopuścić?

5. Jakie zasady przyjąć przy oznaczaniu objętości i przy szacowaniu tych praw?

6. W razie regulacyi, podług jakich prawideł ją wykonać, aby uregulowane prawo jak najmniej było szkodliwem i uciążliwem?

7. W szczególności zaś co do gruntów, a szczególnie *pastwisk gminnych*, które w wielu gminach znacznej są rozległości:

*a)* Jak wielkie obszary one zajmują w pojedyńczych gminach?

*b)* Jak są używane?

*c)* Jaki udział w nich mają pojedynczy członkowie gminy?

*d)* Jakich korzyści z ich podziału między pojedynczych członków spodziewać się można?

*e)* Na czyje żądanie i podług jakich zasad takie podziały mogłyby być wykonane?

*f)* Czy i o ile dopuścić, aby pojedynczy członkowie gminy nawet przeciw woli większości żądać mogli oddzielenia części na nich przypadających?

*g)* Czy i jakie potrzebne są przepisy względem używania tych gruntów gminnych, których podział wykonać się nie da? — a mianowicie: czy i pod jakiemi warunkami grunta te mogłyby być na *wspólną* korzyść administrowane, n. p. wydzierżawiane, lub też czy i o ile dozwolić, aby one, jak to dotąd najczęściej się dzieje, każdemu pojedynczemu członkowi gminy do użytku służyły, a w ostatnim wypadku jak oznaczyć miarę używania dla każdego z nich?

#### II. W sprawie niedzielności i łączenia posiadłości wiejskich.

1. Jak wielkie są w pojedynczych okolicach i gminach:

*a)* posiadłości niegdyś dominikalne,

*b)* tak zwane wolne,

*c)* rustykalne, podług ich podziału na kategorye: kmiece (całogruntowe), półkmiece (półgruntowe, pojedynki), ćwierćgruntowe, ogrodnicze i t. d.

2. Czy dotychczasowe przepisy, zakazujące dzielenia posiadłości czy to dominikalnych czy rustykalnych, odpowiadają potrzebom naszego kraju?

3. O ile te przepisy faktycznie są zachowywane, lub z jakich przyczyn się nie zachowują?

4. Czy reintegracya gruntów, t. j. unieważnienie dokonanych już faktycznie, wbrew ustawom, podziałów posiadłości i połączenie podzielonych posiadłości nazad w jedną całość — byłaby korzystna lub szkodliwą?

5. Czy przepisy, zakazujące dzielenia posiadłości wiejskich w naszym kraju okazują się potrzebnemi?

6. Podług jakich zasad ustanowić takie przepisy względem posiadłości niegdyś dominikalnych, t. j. jak dalece dopuścić dzielenia tych posiadłości w ogóle, a w szczególności dzielenia przestrzeni lasowych?

7. Czy względem posiadłości włościańskich ustanowić pewne *minima*, poniżej których one nie mogą być dzielone, i jak oznaczyć te *minima*, n. p.

*a)* czy podług obszaru, potrzebnego na utrzymanie i stosowne użycie sprzężaju parobydlnego, lub

*b)* podług obszaru, potrzebnego na wyżywienie jednej rodziny, z pięciu głów złożonej, lub też

*c)* ze względu na faktyczny stan i w celu zachowania i uformowania gospodarstw rozmaitej wielkości, przyjąć obydwa powyższe rodzaje *minimów* razem: pierwszy dla pewnej części większych, drugi dla mniejszych gospodarstw, i jaki stosunek liczby takich większych gospodarstw do mniejszych byłby najpożądańszym?

8. Jaki obszar ziemi (roli lub roli z łąką połączonej) byłby w różnych okolicach lub gminach potrzebnym:

*a)* do utrzymania i stosownego użycia sprzężaju parobydlnego,

*b)* do utrzymania rodziny, z pięciu głów złożonej?

9. Czy pożytecznem byłoby dozwolić, aby w każdej gminie, obok gruntów od pewnych posiadłości nieoddzielnych, istniały także grunta, których dzielenie byłoby wolnem, i jaki stosunek między takiemi wolnemi a niedzielnemi gruntami oznaczyć?

10. Czy do gruntów, wolnemu dzieleniu zostawionych, nie należałoby policzyć przedewszystkiem n. p.

*a)* całych posiadłości, które są mniejsze niż *minima*, podług punktu 7. oznaczyć się mające,

*b)* gruntów przy wsi leżących lub innych takich, które dla zabudowań i ogrodów są przydatne.

*c)* gruntów, które dla odległości lub nieprzystępności przy gospodarstwach, do których należą, dobrze zagospodarowane być nie mogą?

11. Czy przepisy względem łączenia (kumulacyi) gospodarstw, n. p. przepisy, któreby zakazywały właścicielom posiadłości dominikalnych nabywać gospodarstw rustykalnych, lub jednej osobie posiadać dwa lub więcej gospodarstw rustykalnych — korzyści lub szkody przynoszą i jakie? — a w szczególności:

*a)* czy takie przepisy nie przyczyniają się do pozostawienia posiadłości w ręku gorszych, stosownemi kapitałami nieopatrzonych gospodarzy?

*b)* czy one nie przynoszą tego skutku, iż dobry gospodarz nie robi oszczędności, lub je bezużytecznie zachowuje z przyczyny, iż ich nie może ulokować w kupnie bliskich sobie gospodarstw?

*c)* czy one, ograniczając liczbę kupujących, nie przyczyniają się do zniżenia ceny gruntów?

12. W razie, gdyby przepisy zakazujące łączenia gospodarstw się utrzymały, czy i jakie wyjątki od nich byłyby pożądane? a w szczególności: czy nie należałoby ustanowić takiego wyjątku względem gospodarstw, które są mniejsze niż *minima* dla nich oznaczone?

#### III. W sprawie dziedziczenia posiadłości włościańskich.

1. O ile teraźniejsze ustawy o dziedziczeniu posiadłości włościańskich są zachowywane, lub z jakich przyczyn się nie zachowują?

2. Czy i jakie korzyści lub szkody z pomienionych ustaw dla gospodarstwa wiejskiego wypływają?

3. Czy byłoby do życzenia, aby te ustawy zastąpione były innemi i jakiemi? a w szczególności: czy nie byłoby odpowiednem na sukcesyę włościańskie zastosować ogólne prawidła ustawy cywilnej, w moc których każdy spadek przyznaje się *wspólnie* wszystkim spadkobiercom, którzy posiadłość niedzielną, w spadku się

znajdującą, albo na *wspólną* korzyść administrują, lub na żądanie *jednego* z nich, *w całości* sprzedać muszą?

4. Jakiemi środkami zabezpieczyć zachowywanie ustaw, projektować się mających?

IV. Jaki inwentarz roboczy, konny czy wołowy powinien przeważać w folwarcznych naszych gospodarstwach? Jakie są w jednym lub drugim razie korzyści i niekorzyści?

V. Czy uprawa roślin olejnych ze względu na użycie oleju do oświetlenia może być korzystną, przy upowszechnieniu światła gazowego, nafty, parafiny, stearyny, kamfiny i t. d. W razie niekorzystnym tej uprawie, które z roślin olejnych dostarczają oleju na inne cele techniczne, i jakie?

VI. Jaki jest sposób najmniej kosztowny uprawiania łąk torfowych, powstałych z osuszonych bagien, i jakiemi trawami należy je zasiewać?

VII. Jakim sposobem można przyprowadzić do uprawy i użytku na paszę wszelkie ubocza, stoczystości i potoki, które dziś odłogiem leżą, a mianowicie: jakiemi trawami najkorzystniej byłoby zasiewać takie nieużytki?

VIII. Który gatunek anyżu, płaskaty ozimy, czyli też okrągły letni delikatniejszy, klimatowi naszemu jest odpowiedniejszy? Jakie robiono w tym względzie doświadczenia, osobliwie na Pokuciu i Podolu, gdzie uprawa płaskiego anyżu jest upowszechniona, okrągłego zaś prawie jeszcze nieznana?

IX. W najnowszych czasach zaczęto używać na karm dla bydła rozmaitych środków pokarmowych, które oddalają się od naturalnego sposobu karmienia zwierząt domowych. Czy nie dostrzeżono ztąd jakich chorób i czy używano jakich środków przeciw tym chorobom?

X. Jakie nowozaprowadzono warzywa, tak zwane z angielskiego turnipsy, okazały się w gospodarstwie wiejskiem o tyle korzystnemi, że uprawę ich na większy rozmiar można polecić bez narażenia rolnika na szkodę w nakładzie i pracy?

XI. Jakich środków używano, i z jakim skutkiem, do niszczenia myszy polnych, które w niektórych okolicach w znacznej ilości pokazywać się zwykły?

XII. Jakie rośliny w gospodarstwie lub fabrycznem użyciu będące, służą szczególniej na paszę dla pszczół?

XIII. W jaki sposób mogłyby się przyczynić władze rządowe, Towarzystwo gospodarskie i konsystorze biskupie do tego, aby osiągnąć pomyślny rezultat w podźwignieniu sadownictwa w kraju naszym?

Gruntowne rozebranie spraw tu wyłożonych, szczególnie zawartych *w trzech pierwszych pytaniach*, może znaczne gospodarstwu wiejskiemu przynieść korzyści, jeżeli takowe załatwione będą spiesznie a stosunkom naszego kraju odpowiednio. Z tego względu, odnośnie do listu okolnego z d. 14. maja b. r. l. 337, uprasza się Szanownych Członków, aby zdanie swoje względem tych spraw piśmnie do komitetu nadesłać raczyli.

Z komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic.

We Lwowie dnia 11. października 1859.

(Nowiny dworu. — Komisya w kwestyi cukru.)

**Wiedeń**, 18. października. Arcyksiążę Ferdynand Maxymilian odjechał wczoraj wieczorem z dostojną małżonką swoją do Pragi, zkąd po krótkim pobycie zjadą napowrót do Wiednia.

**Wiedeń**, 19go października. Dnia 17. b. m. było ósme i ostatnie posiedzenie komisyi ministeryalnej dla naradzenia się nad kwestyą cukru.

Nie mamy tej przyjemności — pisze *Gaz. wied.* — donieść tu jak z posiedzenia komisyi ministeryalnej, która się naradzała nad przemysłowością wyrobów żelaznych, tkanych i dzierganych w miesiącu sierpniu b. r., ze względem wszystkich ważniejszych kwestyi nastąpiło porozumienie. Już w samym początku stanęli, po jednej stronie zastępcy przemysłowości cukru z buraków, a po drugiej rafineryi cukru kolonialnego i właściciel okrętów, w dwóch ścisłych grupach tak ostro naprzeciw sobie, że pojedynawcze propozycye reprezentantów administracyi państwa, którzy przytem przez naglący wzgląd na skarb państwa mogli tylko słabo występować z swem zdaniem, nie odniosły pożądanego skutku. Z powodu tego rozdwojenia na grupy uchwalono także na jednem z następujących posiedzeń na propozycyę bardzo szanownego reprezentanta przemysłowości cukru z buraków, odstąpić przy głosowaniu od wszelkiego liczenia głosów.

Pomimo to komisya ta nie była bezowocną, wyświeciła rzecz samą i w wielu szczegółach pojednała.

## Ameryka.

(Cesarz brazylijski zwiedza prowincye północne.)

**Rio Janeiro**, 4. września. Dzienniki donoszą, że Cesarz Dom Pedro II. w towarzystwie ministra spraw wewnętrznych, Dr. Joao de Almeide Perreira postanowił zwiedzić i rozpoznać północne prowincye państwa: Espirito-Santo, Bahia, Sergipe, Alagoas, Pernambuco i Parabyba. Odjazd zapowiedziany jest na dzień 10. października i w tym zamiarze uzbrajają już fregatę „Amazonas" i trzy korwety.

Senat pracuje teraz nad projektem ustawy względem porównania pogranicznych ceł między prowincyą Rio Grande do Sul a prowincyę wschodniego państwa Uruguay, chcąc zapobiedz przemytnictwu na tej długiej pogranicznej linii.

## Francya.

(Nowiny dworu. — Konferencye zuryskie. — Zakaz ogłaszać biskupie manifestacye. — Czwarte bataliony rozwiązane. — Pogłoska zajścia Francuzów z Anglikami.)

**Paryż**, 16. października. *Monitor* pisze, że Ich Mość Cesarstwo z synem przyjechali do St. Cloud przy najlepszem zdrowiu, i że Cesarz zaasygnował na zakłady dobroczynności w Bordeaux 20.000 fr., a kościołowi w Arcachon 10.000 franków. Zapewniają, donosi *Pays*, że dwór pozostanie w St. Cloud aż do 1. listopada. Potem uda się do Compiegne, gdzie oddawna poczyniono przygotowania na przybycie i pobyt Ich Mość Cesarstwa.

— Hrabia Walewski przyjmował przedwczoraj perskiego posła.

— Lord Cowley przyjechał z Chantilly na konferencyę z ministrem spraw zewnętrznych do Paryża.

— Piemoncki minister spraw zewnętrznych hrabia Dabormida przybył wczoraj wieczór do Paryża.

— *Costitutionnel* zawiera następującą notę: „Niektóre dzienniki wierzą w niedokładne pogłoski i prawią o zwłoce obrad w Zuryku. Donosiliśmy już po kilkakroć, że wkrótce można spodziewać się podpisania stanowczego traktatu pokoju. Traktujące mocarstwa zgodziły się na wszystkie punkta, które stanowić będą przedmiot tego traktatu. Tylko co do lombardzkiego długu zachodzi jeszcze różnica zdań. Spodziewają się jednak, że i ta ostatnia trudność wkrótce zostanie usunięta. Co do nowych kwestyi, które nie będą zawarte w traktacie zostaną przedłożone na kongresie, na który także zgodziły się już wszystkie mocarstwa.

— Cesarz i Cesarzowa przyjechali przedwczoraj o 4. godzinie z St. Cloud do Paryża z wizytą do księcia Hieronima Napoleona.

— *Univers* oświadcza, że mu wyraźnie zakazano umieszczać nadal obwieszczenia biskupów francuskich w sprawach rzymskich. Dziennik ten niewątpi jednak o tem, że zakaz wspomniony będzie tylko tymczasowy, gdyżby inaczej wolność, a może nawet i istnienie dzienników religijnych było zagrożone. Tym sposobem usprawiedliwia *Univers* nieumieszczenie przesłanych sobie obwieszczeń arcybiskupa z Lugdunu, tudzież biskupów z Moulins, Vannes, Soissons, Quimper, Nevers i Digne.

— Minister wojny wydał okolnik do komendantów korpusów rozmaitych, w którym rozpisuje się nad pochwyceniem środków względem rozwiązania czwartych batalionów zformowanych z rozpoczęciem wojny włoskiej. Ma to nastąpić z dniem 1. listopada. Czwarte bataliony armii francuskiej w górnych Włoszech mają być jeszcze do pewnego czasu zatrzymane.

— O pogłosce względem starcia się pod Tangerem okrętów angielskich z francuskiemi, pisze *Allg. Ztg.* między innemi:

„Między eskadrami pod Tangerem nie przyszło do walki bynajmniej. Rzecz się tak ma, że admirał angielski kazał oświadczyć francuskiemu, iż się zanadto zbliżył do Gibraltaru, na co mu komendant francuski odpowiedział, że stanowisko to zajął z rozkazu rządu swojego, i że go nie opuści."

## Włochy.

(Cesarzowa rosyjska do Genuy. — Wyroki sądu toskańskiego uznaje Piemont. — Połączenie wojsk włoskich. — Przegląd. — Wiadomości bieżące. — Rzymscy ochotnicy z powrotem.)

**Turyn**, 15. października. Z Genuy piszą pod dniem dzisiejszym, Król Wiktor Emanuel przybył tu powitać rosyjską Cesarzowę matkę, której przybycia oczekują tu dziś o trzeciej po południu; sam Król wyjechał na przeciwko.

— Urzędowa *Gazz. Piemontese* zawiera dekret królewski z tem obwieszczeniem, że wyroki wydane przez toskańskie zwierzchności sądowe są prawomocne i ze wszech miar obowiązujące.

— *Gazz. di Parma*, dziennik rządu rewolucyjnego utrzymywał, że siła zbrojna niezdołała żdążyć na czas dla przeszkodzenia zbrodni zabójstwa popełnionego na hrabi Anviti. Świadkowie naoczni utrzymują w dziennikach francuskich z największą pewnością, że od chwili przytrzymania ofiary aż do rozpoczęcia gwałtu upłynęła przeszło godzina czasu, i że zbiegowisko i pastwienie się nad nieszczęśliwym hrabią trwały niemal do pięciu godzin. Wieczorem domagano się oświetlenia śród okrzyku: „fuori i lumi!" poczem kilka ulic uczyniło zadość temu wezwaniu.

— *Giornale di Roma* zbija powtórnie wiadomość podaną przez dzienniki turyńskie, jakoby rząd papieski kazał ochotnikom powracającym z wojny włoskiej odbierać ich dymisyę sardyńską i następnie wtrącać do więzienia. Dziennik ten odwołuje się w tej mierze do dawniejszego oświadczenia swego z 29. lipca z tem wyraźnem spostrzeżeniem, „że nietylko nie przytrzymano potąd żadnego z powracających ochotników, lecz nadto kazał rząd papieski dać wsparcie tym, którzy tego potrzebowali."

**Bononia**, 10. października. *Monit. di Bologna* ogłasza następujący dekret: „Pod rządem Jego Mości Wiktora Emanuela mianowały rządy Toskanii, Romanii, Modeny i Parmy byłego jenerał-leitnanta Manfredo Fanti jenerałem armii naczelnym wodzem wojskowych sił ligi. Nadając mu wszelkie pełnomocnictwa, prerogatywy i honory pomienionego stopnia i naczelnego dowództwa, nakazują ażeby wszyscy na całem terytoryum czterech sprzymierzonych rządów uznawali go w tym charakterze i byli mu posłuszni."

— Jenerał Cipriani i pułkownik brygadyer Pinelli odbywali w Bononii przegląd nad oddziałem korpusu karabinierów Romanii. Przy tej sposobności, mówi *Opinione*, przywdziali żołnierze po raz pierwszy kompletny uniform królewsko-sardyńskich karabinierów.

## Księstwa Naddunajskie.

(Zmiany w urzędnikach serbskich.)

Według doniesienia *Temesv. Ztg.* usuniętym został w Serbii minister wyznań, oświecenia publicznego i sprawiedliwości, p. Ugrisic, tudzież i Demitrewic, prefekt miejski i policyi. Ministrem mianowano prezydenta apelacyjnego, Radowanowica, a prefektem policyi Mikołaja Chrystica.

## Turcya.

(Gwałty podczas pogrzebu Beja tunetańskiego.)

O zdrożnościach, jakich mieszkańce miasta Tunetu dopuścili się na żydach podczas pogrzebu beja tunetańskiego, pisze *Portafoglio Maltese:*

„Dnia 22. września zrana złożono zwłoki beja w pałacu Bardo, gdzie też pochowano i jego poprzednika. Dla przypatrzenia się obrzędowi pogrzebowemu zebrała się na ulicach znaczna liczba muzułmanów, żydów i chrześcian. Nagle zaczęli maurowie ciskać kamieniami na żydów, z których trzech padło na miejscu, a wielu raniono śmiertelnie. Odnieśli też skaleczenia także i chrześcianie niektórzy. Minister Sy-Ferhat, który zarządzał pochodem, zwrócił konia cwałem i kazał przytrzymać do trzydziestu ciskających ciągle kamieniami, i tym sposobem przywrócił porządek. Bez tego spiesznego wdania się ministra byłoby przyszło do większego jeszcze nieszczęścia.“

## Azya.

(Doniesienia z Indyi. — Czynności zgromadzenia prawodawczego.)

Najnowsze dzienniki i listy z Bombaju z 10. września a z Kalkuty z 31. sierpnia niepotwierdzają prywatnej na Liverpol do *Times* nadesłanej depeszy, że uwolnieni europejscy żołnierze byłej wschodnio-indyjskiej kompanii przystali, ażeby ich wysłano do Chin. Przeciwnie, z Bombaju donoszą, że znaczna liczba dymisyonowanych żołnierzy znajduje się już w drodze de Europy. Oraz niepotwierdza się telegraficzna wiadomość, że prawodawcza rada odrzuciła ustawę względem podatku dochodowego, owszem została przyjęta, lubo po gwałtownej wprawdzie opozycyi i z licznemi zmianami. Najpierwej domagało się zgromadzenie ażeby rząd odtad przedkładał budżet regularnie, potem zaprotestowano przeciw uwolnieniu urzędników od podatku, co rząd zamierza wyrównać zniżeniem płacy urzędniczej. Korespondent do *Times* podaje pod dniem 31. sierpnia w krótkości następujący rezultat obrad: „Bil względem podatku dochodowego i zarobkowego został wczoraj przyjęty po długiej i uporczywej dyskusyi. Rząd oznajmił prawodawczemu zgromadzeniu, że nie przysłużają przywileje izby deputowanych ani je posiadać mogą. Słowem zgromadzenie otrzymało rozkaz na bil wotować. Zgromadzenie ustąpiło, zrzekło się żądania względem przedkładania budżetu, nałożyło jednak podatek na wszystkich urzędników uwalniając ich tylko od osobistego składania kwoty podatkowej poborcy podatków. Podatek wymierzony jest na wszystkich aż do dochodu od 7 funt. szterl. Jeżeli bil nie wywoła ogólnego powstania, wówczas ocali finanse przynosząc co roku przynajmniej 4 miliony dochodu.

## Afryka.

(Reforma w wojsku egipskiem. — Znaczenie portu Suez. — Sekretarz konzulatu angielskiego w niebezpieczeństwie.)

*Pays* przytacza listy z Alexandryi po dzień 3. b. m. Zawierają nowe szczegóły o składzie rzeczy w Egipcie. Po próbach z gwintowanemi działami wydał wicekról rozkaz przekształcić całą artyleryę według tego systemu. Nie dosyć na tem, kazał utworzyć cztery nowe bataliony strzelców i dwa pułki kawaleryi liniowej na wzór francuski. W porcie Suez wznoszą znaczne fortyfikacye, ażeby odpowiedzieć wzmagającej się ważności tego miejsca i uczynić zadość potrzebom przemysłowości marynarskiej. Miejsce to jest głównym składem europejskiego handlu z Arabią, Abisynią i wybrzeżem egipskiem. Na tem miejscu, gdzie dziś stoi Suez, stało niegdyś miasto Kolzum, które po rok 1725, zacząwszy od czasu pierwszych kalifów, było głównem miastem handlowem Egiptu nad czerwonem morzem. Tu krzyżowały się karawany przerzynające puszczę. Po trzęsieniu ziemi zburzone miasto, zostało dłużej niż przez sto lat opuszczone. Mehemet Ali postrzegł, jaką korzyść może mieć z tego położenia, i odbudował w r. 1843 miasto, zaprowadziwszy parową linię między Suez i Bombajem. Skłoniła go do tego przedewszystkiem znaleziona w archiwach Kairu mapa czerwonego morza, którą zrobił w roku 1787, z polecenia Ludwika XVI., kapitan francuskiego liniowego okrętu, późniejszy admirał Rosily. Według tej mapy było czerwone morze przystępne dla największych okrętów wojennych. Następcy Mehemeta Alego szli dalej za jego myślą. Abbas Basza pociągnął w roku 1850 gościniec pocztowy przez puszczę, a Said Basza ukończył w roku 1857 budowę żelaznej kolei nad Nilem. Od tego czasu wzmogła się niezmiernie komunikacya tego portu.

**W Tangerze** strzelił niedawno jeden z Maurów do sekretarza konzulatu angielskiego, lecz na szczęście strzał ten chybił celu.

## Doniesienia z ostatniej poczty.

**Paryż,** 19. października. Dziś ma nastąpić w Zuryku stanowcze podpisanie traktatu pokoju.

**Londyn,** 18. paźdz. (Urzędowa poczta zamorska.) Bombaj 27. września. Zapewniają, że władze w Pekinie oświadczyły gotowość przyjąć posłów mocarstw zachodnich; mimo to żąda gubernator Kalkuty posiłków w liczbie 15.000 ludzi. Dwa pułki otrzymały już rozkaz, wyruszyć do Chin. Rosyjski gubernator wschodniej Syberyi przybył pod zasłoną czterech statków kanonierskich na rzekę Pejho. W centralnych Indyach panują zawsze jeszcze niepokoje. Granicę Nepalu obsadził Nana Sahib.

**Zuryk,** 18. paźdz. Wczorajsza konferencya francuskich i austryackich pełnomocników trwała trzy godzin, poczem naradzali się długo panowie Bonneville i Desambrois.

**Turyn,** 16. paźdz. Stopnie akademickie, otrzymane na uniwersytetach toskańskich, będą odtąd uznawane także w Sardynii. Minister finansów jest upoważniony układać się z Parmą, Modeną, Toskanią i Romagnią względem unii celnej. Rząd toskański wysłał do Genuy deputacyę dla powitania Króla. *Corrier mercantile* utrzymuje, że podróż ministra Dabormidy odnosi się do Włoch centralnych i do stanowiska, jakie ma zająć rząd sardyński w obec tej sprawy. Podług dziennika *Indipendante* będzie reprezentować teraz cały kraj 255 deputowanych.

**Genua,** 16. paźdz. Król przyjechał tu wczoraj; po południu przybyła Cesarzowa matka rosyjska z Arony. Linie celne między Piemontem a Lombardyą, Parmą, Piacencyą i Modeną są już zniesione.

**Parma,** 16. paźdz. Gwardya narodowa otrzymała rozkaz stawić korpusy do służby czynnej. Dyrektor drukarni rządowej otrzymał dymisyę i nastąpiły nowe aresztacye. Ogłaszanie broszur bez wyraźnego pozwolenia jest zakazane.

**Bononia,** 12. paźdz. Komisya cenzurowa broni się w piśmie adresowanem do Cipriani'ego przeciw zarzutom rządu papiezkiego. Prowincye papieskie mają być odgraniczone linią celną.

**Madryt,** 17. paźdz. Rząd oświadczył Kortezom, że Maroko podług otrzymanego ztamtąd poselstwa, przystaje na żądane zadośćuczynienie. Hiszpania domagała się natychmiast gwarancyi przeciw ponowieniu podobnych nadużyć na przyszłość; odpowiedź nienadeszła jeszcze.

## Przyjechali do Lwowa.

Dnia 21. października.

Hotel rosyjski: PP. Niezabitowski Napoleon, z Krakowa. — Hr. Dzieduszycki Alex, z Izydorówki. — Pietruski Teofil, z Błonia.

Hotel Kuhna: Ladoński Stanisław, z Zwiahla.

Pod koleją żelazną: Chęciński Alexy, z Wołynia. — Krasowski Jędrzej, z Kuliczkowa.

Zajazd podolski nr. 509³/₄: Bocheński El., z Otyniowiec.

## Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 21. października.

PP. Winnicki Ludwik, do Wierzbicy. — Bilański Winc, do Turzego. — Zadorowicz Ignacy, do Bermijowa. — Markiewicz Franc., s. k. kapitan, do Tarnopola. — Koźmian Stan., do Dobrzechowa. — Hr. Wodzicki Ludwik, do Tyczyna. — Wysocki Kaz., do Hrehorowa.

## Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

*Dnia 20. października.*

| Pora | Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum | Stopień ciepła według Reaum. | Stan powietrza wilgotnego | Kierunek i siła wiatru | | Stan atmosfery |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | ''' | | | | | |
| 7. god. zrana | 323.70 | + 4.2° | 88.3 | wschodni | sł | pochmurno |
| 2. god. po poł. | 322.75 | + 10.0° | 63.8 | „ | „ | „ |
| 10. god. wiecz. | 321.22 | + 8.0° | 86.8 | „ | „ | deszcz |

Ilość deszczu 2.‴32.

## T E A T R.

*Dziś* opera niemiecka: „**Don Sebastian**,“ na dochód spiewaka opery p. Filipa Langa.

## T e r m i n a

*sprzedaży, kupna, dzierzawy, licytacyi i t. d.*

Dnia 24. października: Sprzedaż sumy 1500 dukatów ciążących na dobrach Rus Pojeni w Czerniowcach. — Sprzedaż koni wojskowych do pociągu w Mościskach. — Sprzedaż realności nr. 157 w Drohobyczu. — Sprzedaż sumy 3050 złt. ciążącej na dobrach Lipnik w Przemyślu.

Dnia 25. października: Licytacya na przewiezienie tytoniu i tabaki we Lwowie. — Sprzedaż realności nr. 874 w Czerniowcach. — Licytacya na dostarczenie robót introligatorskich w Złoczowie.

Dnia 26. października: Licytacya na dostarczenie piór, atramentu i światła dla c. k. sądu obwodowego w Złoczowie. — Sprzedaż koni wojskowych do pociągu w Sędziszowie, Rzeszowie, Głogowie, Leżajsku, Żołyni, Przeworsku i Łancucie. — Sprzedaż realności nr. 171 w Dąbrowicy. — Sprzedaż realności nr. 186²/₄ w Stanisławowie. — Sprzedaż realności nr. ³²/₇₁ w Samborze.

Dnia 27. października: Sprzedaż realności nr. 189 miasto i $386\frac{3}{4}$ we Lwowie.

Dnia 28. października: Sprzedaż dóbr Ohladów w Złoczowie. — Sprzedaż realności nr. 71 w Mościskach. — Sprzedaż realności nr. $463\frac{3}{4}$ we Lwowie. — Sprzedaż 80 wołów w Radowcach.

Dnia 30. października: Sprzedaż realności nr. 151 w Łące.

Dnia 31. października: Sprzedaż realności nr. 654 w Kopczyńcach i realności nr. 695 w Tarnopolu.

## Kurs lwowski.

| Dnia 21 października | | gotówką zł. | gotówką c. | towarem zł. | towarem c. |
|---|---|---|---|---|---|
| Dukat holenderski | wal. austr. | 5 | 66 | 5 | 72 |
| Dukat cesarski | „ „ | 5 | 71 | 5 | 77 |
| Półimperyał zł. rosyjski | „ „ | 9 | 75 | 9 | 89 |
| Rubel srebrny rosyjski | „ „ | 1 | 86 | 1 | 89 |
| Talar pruski | „ „ | 1 | 82 | 1 | 86 |
| Polski kurant i pięciozłotówka | „ „ | — | — | — | — |
| Galicyj. listy zastawne za 100 zlr. | bez kuponów | 82 | — | 82 | 50 |
| Galicyjskie obligacye indemnizacyjne | bez kuponów | 71 | 50 | 72 | 38 |
| 5% Pożyczka narodowa | bez kuponów | 77 | — | 77 | 75 |

### Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

| Dnia 21. październia. | | zł. | cent. |
|---|---|---|---|
| Instytut kupił prócz kuponów 100 po | wal. austr. | 82 | — |
| „ przedał „ „ 100 po | | 82 | 50 |
| „ dawał „ „ 100 | | — | — |
| „ żądał „ „ 100 | | — | — |
| Wartość kupona od 100 zlr. | | 1 | $28\frac{1}{3}$ |

## Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 21. października

**1. Dług publiczny.** *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. —.—. Z pożyczki narodo. po 5% za 109 zlr. 77.70 Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł —.—. Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. —. Metaliki po 5% za 100 zł. 72.10; po $4\frac{1}{2}$% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. po 3% za 100 zł. —.—; po $2\frac{1}{2}$% za 100 zł. —.—; po 1% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —.— ; z r. 1839 za 100 zł. —.—. z roku 1854 za 100 zł. —.—. — Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.— ; po $4\frac{1}{2}$% za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. — —; po $2\frac{1}{2}$% za 100 zł. —.—; po $2\frac{1}{4}$% za 100 zł. — —; po 2% za 100 zł. — —; po $1\frac{3}{4}$% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. — —: po $4\frac{1}{2}$ za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. — —. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Siedmiogrodu —.—; innych krajów koronnych —.—; z klauzulą losowania w roku 1869 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

**2. Akcye.** Banku narodowego sztuka 894 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 206.10; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. —; towarzystwa kolei żelaznej państwa —.—; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty —.—; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. —.—.; kolei Cisy po 200 zlr. m. k. —.—; lomb.-weneck. kol. żelaz. —.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.—; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 zlr. —.—; Lloyda w Tryeście po 500 zlr —.—.

**3. Listy zastawne.** Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; na 6 lat po 5% za 100 zł. —.—; na 10 lat po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—.; w walucie austryackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

**4. Losy.** Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka —.—; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.—; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

**Kurs wexlowy.** Na 3. miesiące: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —.—. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 104 10. Berlin za 100 talarów —.—. Wrocław za 100 talar. —.—. Frankfurt n. M. za 100 zl. połudn. niemieck. waluty —.—. Genua za 100 lirów piemonckich —.—. Hamburg za 100 marko banko —.—. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich — —. Londyn za 10 funtów szterl. 121.10. Lugdun za 100 franków —.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Marsylia za 100 frank. —.—. Paryż za 100 fr. —. . Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. —.—. Wenecya za 100 zł. wal. austr. —.—.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrów wołoskich —.—. Konstantynopol za 100 piastrów tureckich —.—. Wexlowe dyskonto banku narod. 5% —. procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

**Kurs złota.** Dukaty ces. mennicze 5 78, dukaty ces. pełnej wagi. —.—, korony —.—, półkorony —.—.

## Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 19. października.

### Dług publiczny.

| A. Państwa. | pien. | towar. |
|---|---|---|
| W austr. wal. po 5% za 100 zł. | 68.50 | 68.75 |
| Z pożyczki narodow. po 5% za 100 zł. | 77.50 | 77 70 |
| Z roku 1851, ser. B. po 5% za 100 „ | —.— | —.— |
| Metaliki po 5% za 100 zł. | 71.80 | 72.— |
| dtto. „ $4\frac{1}{2}$% za 100 zł. | 64 25 | 64.50 |
| Przeznacz. do wylos. z r. 1834 za 100 zł. | 330.— | 335.— |
| „ 1839 „ 100 „ | 117.— | 118.— |
| „ 1854 „ 100 „ | 109 90 | 110 — |
| Renty Como po 42 lir. austr. | 15.50 | 16.— |

| B. Krajów koronnych (Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.) | pien. | towar. |
|---|---|---|
| Niższej Austryi | 91.— | 92.— |
| Węgier | 72.— | 73.— |
| Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii | 71.— | 71.50 |
| Galicyi | 71 50 | 72 50 |
| Bukowiny | 69 — | 69.50 |
| Siedmiogrodu | 69.— | 70 — |
| innych krajów koronnych | 84.— | 91.— |
| Z klauzulą losowania w r. 1867 | —.— | —.— |

| Akcye. | pien. | towar. |
|---|---|---|
| Banku narodowego sztuka | 895.— | 897.— |
| Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu po 200 zł. wal. austr | 206 20 | 206 40 |
| Niższo-austr. towarzystwa eskomt. po 500 zł. mon. konw. | 548.— | 550.— |
| Północnej kolei Cesarza Ferdynanda po 1000 zł. mon. kon. | 1830 — | 1832 |
| Towarzystwa kolei żelaznej państwa po 200 zł. mon. konw. czyli 500 fr. | 262.50 | 263 — |
| Kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. mon. kon. za 100 zł. (5%) wpłaty | 170 — | 170.50 |
| Połud.-półn.-niemieckiej kolei komunikacyjnej po 200 zł. m. k. | 134 50 | 135.— |
| Kolei Cisy po 200 zł m. k. po 100 zł. (50%) wpłaty | 105.— | 105.— |
| Lomb.-weneckiej kolei żelaznej po 570 lir. austr. czyli 192 zł. m. k. z 76 zł. 48 kr. (40%) wpłaty | 121.— | 122 — |
| Wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa po 200 zł. czyli 500 frank. z 60 zł. (30%) wpłaty | —.— | 116.— |
| Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k. | 436.— | 438.— |
| Lloyda austr. w Tryeście po 500 „ „ | 235.— | 240.— |

### Listy zastawne.

| | | pien. | towar. |
|---|---|---|---|
| Banku narodowego w mon. kon. | 6letnie po 5% za 100 zł. | 98.50 | 99.— |
| | 10 „ „ 5% „ 100 „ | 94.— | 94.50 |
| | przeznaczone do losowania po 100 zł. | 87 50 | 88.— |
| Banku narodowego w wal. austr. | na 12 miesiecy 5% za 100 zł. | 100. — | —.— |
| | przeznaczone do losowan. po 5% za 100 zł. | 84.— | 84 25 |

### Losy.

| | pien. | towar. |
|---|---|---|
| Instyt. kredyt. dla handlu i przemysłu po 100 zł. waluty austr. za sztuke | 96.25 | 96.75 |
| Towarz. żeglugi parowej na Dunaju po 100 zł. mon. kon. | 102 50 | 103.— |
| Esterhazego 40 zł. m. k. | 80.50 | 81 50 |
| Salma 40 „ „ | 39.50 | 40.— |
| Palfiego 40 „ „ | 35.50 | 36.— |
| Clarego 40 „ „ | 36.— | 36.50 |
| St. Genois 40 „ „ | 36.— | 36.50 |
| Windischgrätza 20 „ „ | 24.25 | 24.75 |
| Waldsteina 20 „ „ | 25.— | 25 50 |
| Keglevicha 10 „ „ | 14.25 | 14.75 |

| Na 3 miesiące. | pien. | listy |
|---|---|---|
| Augsburg za 100 zł. połud.-niemieckiej waluty 5% | 103 50 | 103 75 |
| Frankfurt n. M., za 100 zł. południ.-niemieckiej waluty | 103.50 | 103.75 |
| Hamburg za 100 marko banko $2\frac{1}{2}$% | 91 25 | 91 50 |
| Londyn za 100 funtów szterl. 3% | 120 75 | 121 — |
| Paryż, za 100 franków 3% | 48.— | 48 10 |

### Kurs złota.

| | pien. zł. | pien. cen. | towar. zł. | towar. cen. |
|---|---|---|---|---|
| Dukaty ces. mennicze | 5 zł. | 76 cen. | 5 zł. | 77 cen. |
| Korona | 16 „ | 60 „ | 16 „ | 63 „ |
| Napoleondor | 9 „ | 66 „ | 9 „ | 67 „ |
| Rosyjski imperyał | 9 „ | 90 „ | 9 „ | 92 „ |

# KRONIKA.

(Szamil w Petersburgu) Według doniesień przybył Szamil do Petersburga dnia 8 września zrana Oprócz syna Kazy-Mahomy towarzyszyło mu 11 osób, lecz miedzy temi niebyło żadnej z żón jego. Z hotelu znameńskiego, gdzie zajał mieszkanie, wybrał się zaraz dnia pierwszego po swem przybyciu na przejazdkę dla oglądania wybrzeży Newy, a następnie złożył wizytę jenerałowi dyżurnemu i gubernatorowi jeneralnemu. Wszędzie gdzie się tylko pokazał publicznie, zbierały się tłumy ludu, i przepatrywały się mu zdaleka. Szamil przejęty ma być wielkim podziwem tego wszystkiego, cokolwiek w Rosyi słyszał lub widział, a między innemi miał wyrzec te słowa: „Gdybym wprzód był w Rosyi i przypatrzył się temu krajowi, to już dawniej byłbym się poddał Cesarzowi.“ Zresztą był on zawsze tego mniemania, że popadłszy w ręce Rosyan, musiałby się zaraz i na śmierć przygotować.

Oprócz okazałą postawą i szlachetnem wejrzeniem odznacza się Szamil także i wielkim rozsądkiem w postępowaniu i w mowie. Każda odpowiedź lub spostrzeżenie jego jest trafne i dowodzi o przenikliwości rozumu, a przy tem niebrak mu i na grzecznem ułożeniu według wschodnich zwyczajów. I tak na zapytanie jednego z dodanych sobie towarzyszy, coby mu się najlepiej w Rosyi podobało, odrzekł bez żadnego namysłu: „Łaskawe przyjęcie J. M. Cesarza.“ Szamil obznajomiony jest nieco z jezykiem rosyjskim, lecz nim nie mówi, i dlatego też ma zawsze przy sobie tłumacza. Nosi z sobą różaniec w każdej chwili, i przestrzega ściśle przepisów koranu. Ogląda z wielką uwagą wszystkie ciekawości w Petersburgu; wczoraj (10. września) był w muzeum akademii sztuk pięknych, a wieczorem na operze włoskiej. Dzisiaj zwiedzić ma wielki teatr i przypatrzeć sie baletowi. Korespondent ze Stawropola wspomina w sprawozdaniu swem o podróży Szamila, że Iman był w ciągłej obawie, by go na Sybir nie posłano, i na każdym zakrecie drogi spoglądał pełen niepokoju wewnętrznego na kompas podręczny. W Stawropolu rozmawiał jak najgrzeczniej z damami, które go odwiedzały. Widać jednak było przy tem wyraźnie nieco roztargnienia, gdy przeciwnie synowi jego Kazy-Mahomie sprawiało towarzystwo dam europejskiej wielką przyjemność.

### Dodatek tygodniowy Nr. 42.

*przy dzisiejszej Gazecie zawiera:*

1) Zakład narodowy imienia Ossolińskich. Przemowa kuratora JW. Maurycego hrabi Dzieduszyckiego i zdanie sprawy z administracyi Zakładu im. Ossolińskich, czytane dnia 12. paźdz. 1859 na publicznem posiedzeniu w Zakładzie.
2) Bilans galicyjskiego stanowego Towarzystwa kredytowego za pierwsze półrocze 1859. (Dok.)
3) Dokumenta Wróblickie. III. Głowienka, Haczów, Krościenko niżne, Suchodół, Trześniów, Wróblik, Wrocanka. R. 1676 i 1677.
   Król Jan III. zachowuje Wybrańców we wsiach wyżej wymienionych przy wybraniectwach i przy swobodach onym służących.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

*Z c. k. galic. drukarni rządowej.*